

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 215. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700592168016/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

len. Han bryder med sin egen baggrund og stræber fra nu af efter at vinde en plads i det kristne samfund. Efter at være blevet student forlover han sig med en kristen pige, men da han på den anden side ikke vil lade sig døbe, nedkalder han både jøders og kristnes misbilligelse over sit hoved. I det han fortvivlet håber at kunne vinde omverdens respekt ved at udmærke sig som soldat, melder han sig først som frivillig til de franske styrker i Nordafrika og deltager derpå i den polske opstand 1830-31. Men i mellemtiden gifter hans forlovede sig med en anden, kristen officer, og da Jacob vender hjem, er han blevet illusionsløs og bitter nok til at træde ind i den identitet, som omgivelserne har stående parat til ham. Han bliver pengeudlåner, ågerkarl, jøde.

Når Jacob Bendixens forsøg på at gøre sig fri af sin herkomst slår fejl, er det efter forfatterens påstand, dels fordi hans barndoms erfaringer af at være en udstødt sidder for dybt i ham, dels fordi omverdenen bestandig følger nye, lignende erfaringer til. Læseren må dog for egen regning mene, at det kun går så galt, fordi forfatteren vil det. Vel er romanen en grim historie om sjælens ufrihed over for miljøets determinerende magt; men den benytter sig til overmål af uheld og misforståelser for at bringe sit facit i stand. Goldschmidt var på sine ældre dage den første til at erkende dette. Han sagde da, at *En Jøde* var præget af en »Uordenstro«, som i højere forstand var uretfærdig. Men: »den kom ud af mig, som jeg var.« (*Livs Erindringer og Resultater*, udg. af Morten Borup, bd. I s. 196 f).

2. Hjemløs

Året efter at *En Jøde* var udkommet, solgte Goldschmidt *Corsaren* og drog ud på en langvarig rejse i Syd- og Mellemeuropa. Den umiddelbare årsag til salget var det litteraturhistorisk berømte sammenstød mellem *Corsaren*, repræsenteret af Goldschmidt og P.L. Møller, og Søren Kierkegaard. Det var et pinligt slagsmål uden vindere – måske bortset netop fra Goldschmidt, der herved fik anledning til at træde ud af den æstetiske kategori og ind i den etiske.

Når dette skridt kunne tages, var det imidlertid kun, fordi det modsvarede en opdæmmede trang hos Goldschmidt til at slippe ud af